

UNDERGRADUATE EDUCATION

The broad goal of teaching of undergraduate students in Community Medicine is to prepare them to function as a community & first level physician. They are taught the preventive, curative and promotive aspects of every illness. During their internship they actively work with the community in Urban and Rural Health Training Centre.

Learning objectives for medical graduates are

I) In the area of health care services

- 1) Understand the health care delivery system in urban and rural areas.
- 2) Develop skills in diagnosis, treatment and prevention of common illness prevailing in the community.
- 3) Understand the practical aspects of national health programs/ services and their objectives, strategies and activities.

- **Visit To Rural Health Training Centre**

II) In the area of field epidemiology

- 1) Get acquainted with various socio-economic, cultural-behavioural, environmental and demographic factors, and understand their relationship with health outcomes of urban and rural communities.
- 2) Able to measure various epidemiological parameters and interpret them.
- 3) Assist in investigation of outbreaks and applying measures for its prevention and control.
- 4) Get acquainted with the different field activities of PHC/UHC.

III) In the area of health system and management

- 1) Understand different components of health systems management viz. logistics, financial, communication skills, leadership.
- 2) Assist in monitoring and evaluation of functioning of UHC/PHC as well as national health programs/services.

3) Able to compile, analyze, interpret and present health related data based on Health Management Information System (HMIS).

4) Understand innovations and use of IT in health care.

Academics

- Clinico–Social case studies
- Family Adoption Program
- Exercises in Epidemiology and Biostatistics
- Spotters related to Nutrition, Entomology, MCH & Environmental Health etc.,
- Analysis and presentation of data from Demographic survey, Morbidity Survey and Community Diagnosis
- Basics of Research Methodology
- Development of Health Education Materials

CLINICOSOCIAL CASE TAKING BY UNDERGRADUATE (FAP)

POSTER PRESENTATIONS DONE BY UNDERGRADUATES

डॉ. शंकरराव चव्हाण शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालय
विष्णुपुरी, नांदेड
जनऔषधवैद्यक शास्त्र विभाग

आरोग्य विभाग
७ एप्रिल २०२३

डिजिटल व्यसनमुक्ती जनजागृती शिबीर

आपल्या गावात आयोजित विशेष आरोग्य शिबीर

प्रकार:

- सोशल मीडिया व्यसन
- ऑनलाइन गेमिंग व्यसन
- डिजिटल/मोबाईल वापरामध्ये व्यसन
- सतत मोबाईल वापरण्याची सवय

कारणे:

- एकटेपणा
- ताणतणाव
- झोपेची कमतरता
- मित्रांचा प्रभाव

परिणाम:

- डोळ्यांचे विकार
- झोपेचे विकार
- मानसिक ताण
- अभ्यास/कामात घट
- कुटुंबापासून दुरावा

उपाय:

- मोबाईल वापरची वेळ मर्यादित ठेवा
- कुटुंबासोबत वेळ घालवा
- खेळ व व्यायाम करा
- डिजिटल डिटॉक्स करा
- आवश्यक तेव्हाच मोबाईल वापरा

शिबिरात उपलब्ध सेवा:

- ☒ त्वरित मार्गदर्शन
- ☒ संपुष्टावर आणणे
- ☒ आरोग्य तपासणी

दिनांक: _____

वेळ: _____

ठिकाण: _____

👉 "डिजिटलचा वापर करा, व्यसन बनवू नका!"

डॉ. शंकरराव चव्हाण शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालय
विष्णुपुरी, नांदेड
जनऔषधवैद्यक शास्त्र विभाग

आरोग्य विभाग
७ एप्रिल २०२३

एनीमिया मुक्त भारत, निरोगी राष्ट्राची ओळख!

लोहयुक्त आहार, नियमित तपासणी आणि योग्य जागरूकतेने प्रत्येक घर बनू शकते एनीमिया-मुक्त.

एनीमिया तालण्यासाठी काय खावे:

- लोह-समृद्ध खाद्य: हिरव्या पालेभाज्या
- विटॅमिन-सी युक्त फळे: आवळा / लिंबू / संत्रा
- प्रथिनयुक्त आहार: डाळी / पनीर / दुग्धजन्य पदार्थ / मांस / अंडी
- झाय फूड्स: मते व बिया इत्यादी

Anuj Mane (2024-25)

संपूर्ण आहार योजना:

- संतुलित आणि वैविध्यपूर्ण आहार
- थोडे-थोडे, चारंवार खा
- पुरेष्टा प्रमाणात पाणी प्या
- कॅल्शियम-समृद्ध खाद्य (लोहा सोबत नाही)

मानसिक आरोग्य महत्वाचे आहे!

“शरीराइतकेच मनही निरोगी असणे गरजेचे आहे!”

मानसिक आरोग्य म्हणजे काय?

मनाची, भावनांची आणि विचारांची निरोगी अवस्था म्हणजे मानसिक आरोग्य.

लक्षणे ओळखा:

सतत चिंता किंवा त्राण

झोप न येणे

उदास वाटणे

एकाकी वाटणे

कामात लक्ष न लागणे

उदास वाटणे

मानसिक आरोग्य सुधारण्यासाठी:

रोज व्यायामा करा

पुरेशी झोप घ्या

आपल्या भावना व्यक्त करा

मित्र-परिवाराशी बोला

मोबाईल आणि सोशल मीडियाचा मर्यादित वापर करा

लक्षात ठेवा:

मदत मागणे ही कमजोरी नाही

प्रत्येकाला कधी ना कधी मदतीची गरज असते

Made by Saroj Borana Batch 2020

तंबाखू सेवन: धोक्यात असलेले आरोग्य — जीवन निवडा, तंबाखू नाही —

तंबाखू सेवन म्हणजे काय?

तंबाखू सेवन म्हणजे सिगरेट, बिडी, भुल्ला, बीपी आणि पायप्लोपासून तंबाखू यासारख्या तंबाखूजन्य पदार्थांचा सक्तीचा वापर.

या उत्पादनांमध्ये निकोटीन असते, जो अत्यंत ज्वलनकारी पदार्थ आहे आणि शरीराच्या अवयवांवरून सर्वोच्च अवयवांना नुकसान पोहोचवतो.

तंबाखूचे आरोग्यावरील दुष्परिणाम

कर्करोग

• घुस कर्करोग

• कुपफुसांचा कर्करोग

• आंतरांत्रिका कर्करोग

• स्नायुनिहाय कर्करोग

हृदय आणि रक्तवाहिनी विकार

• उच्च रक्तदाब

• कोरोनरी अर्दरी रोग

• हृदयविकाराचा झटका

• पायाभूत

कुपफुसांचे विकार

• दुसरा श्वसनविकार

• टोपेलीचा

• श्वसन

• श्वसनविनाश (COPD)

गर्भधारणा आणि मुलांवरील परिणाम

• कमी वजनाचे बाल

• अस्वास्थीय मुलगी

• सद्यस्थितीत अर्धक मुलू, व

दुतर

• श्वसनविकार

• श्वसन विकार आणि हृदय व रक्तवाहिनीसंबंधी

• श्वसन विकार आणि हृदय व रक्तवाहिनीसंबंधी

• श्वसन विकार आणि हृदय व रक्तवाहिनीसंबंधी

कर्करोग, श्वसनाचे विकार आणि हृदय व रक्तवाहिनीसंबंधी रोग यांसारख्या अस्वास्थीय आजारंसाठी तंबाखू हा एक मोठा जोखीम घटक आहे.

(स्रोत: IARC, Park, विविध आरोग्य संस्थेच्या पत्रावरून)

तंबाखू नियंत्रणासाठी

सरकारी उपक्रम

1. राष्ट्रीय तंबाखू नियंत्रण कार्यक्रम (NTCP)

• भारत सरकारतर्फे 2007-08 मध्ये सुरू

उद्दिष्टे

• तंबाखूच्या हानिकारक परिणामांबद्दल जागरूकता निर्माण करणे

• पुरवठा आणि खप कमी करणे

• लोकांना तंबाखू सोडण्यास मदत करणे

• तंबाखू नियंत्रण कायदे प्रभावीपणे लागू करणे

उपक्रम

• आरोग्य शिक्षण आणि IEC मोहिमा

• राज्यांमध्ये जागरूकता कार्यक्रम

• आरोग्य कर्मचाऱ्यांचे प्रशिक्षण

• शिक्षण रुग्णालयांमध्ये तंबाखूमुक्ती विज्ञानिक

परिक्ष धूमपान (दुसऱ्याने सोडलेला धूर)

ज्या लोका तंबाखू वापरत नाहीत, त्यांनाही धूमपान संपर्कात आल्यास रोगा संभवतो.

आरोग्यविषयक समस्यांमध्ये याचा समावेश आहे:

कुपफुसांचे विकार

हृदयविकार

मुलांमध्ये दमा

तंबाखूचा बोजा

• जगाभरात तंबाखूमुळे दरवर्षी लाखो लोकांचा मृत्यू होतो.

• भारतत, दरवर्षी सुमारे 8-9 लाख मृत्यू तंबाखूजन्य आजाराने होताना.

COTPA Act, 2003

तंबाखू नियंत्रण कायदा, 2003

सिगरेट आणि दुतर तंबाखूजन्य उत्पादने कायदा

• सार्वजनिक ठिकाणी धूमपानास बंदी

• तंबाखूच्या जाहिरातीवर बंदी

• 18 वर्षांखालील मुलांचा विक्रीस बंदी

• पाकिटावर अनिवार्य सविन आरोग्य चेतावणी

• तंबाखूच्या आरोग्याचे रक्षण करा

• तंबाखू कुटुंबाचे रक्षण करा

• तंबाखू नाही घ्या

निरोगी उदात्तांसाठी आरोग्य सोडा

तंबाखू सोडण्यासाठी मदत

राष्ट्रीय तंबाखू निवृत्तीसैन

1800-11-2356

तंबाखूमुक्ती क्लिनिक / जिल्हा रुग्णालयाला भेट द्या

FIELD VISITS FOR UNDERGRADUATE MEDICAL STUDENTS

- Sub centre / Primary Health Centre
- Community Health Centre / District Hospital
- Rural Health Training Centre, Urban Health Training Centre
- Anganwadi Centre
- Water and sewage treatment plant
- Industry visit
- Infectious Disease Hospital
- DOTS Centre
- Old Age Homes
- Malaria Research Centre
- Urban Leprosy Centre
- School Health services

SUB CENTRE VISIT

TREE PLANTATION PROGRAMS BY UNDERGRADUATES

VISIT TO ANGANWADI CENTRES

VISIT TO WATER TREATMENT PLANT

DOTS CENTRE

LEPROSY CENTRE

HMIS VISIT

MEDICAL RECORD SECTION

KITCHEN VISIT

NRC VISIT

PUBLIC HEALTH LAB

FIELD VISITS

HOSPITAL VISIT

FAMILY ADOPTION PROGRAM

INTERSHIP TRAINING

An internee should have first-hand learning experience about community health situation, health care delivery system especially, preventive, promotive and primary clinical care under primary health care and various health programs/services.

INTERSHIP ORIENTATION PROGRAMME

Learning Objectives for interns

I) In the area of health care services

- 1) Understand the principles of primary health care and role of Primary Health Center (PHC) in delivering primary health care.
- 2) Get acquainted with the functions of UHC/PHC, staffing pattern and roles and responsibilities of each staff.
- 3) Understand the role of sub-center in delivery of primary health care.
- 4) Proficiency in diagnosis and treatment of common illness.
- 5) Acquire skill of carrying out basic laboratory tests of common diseases.
- 6) Get oriented about implementation of various national health programs/ services.
- 7) Learn first-hand skills in common family welfare procedures.

II) In the area of field epidemiology

- 1) Able to independently conduct survey and utilize its findings towards arriving at a community diagnosis.
- 2) Able to independently investigate outbreak and initiate control measures.
- 3) Understand about various determinants of community health viz. socio-economic, cultural-behavioral, psychological and physical environment, and develop social angle for occurrence, transmission and treatment-prevention of the diseases.
- 4) Know about the utilization of national health programs/ services through direct interaction with beneficiaries; e.g. applied aspect of nutritional care of mother and child, health or other problems of school going children etc.

III) In the area of health system and management

- 1) Get oriented about different registers and record system used at PHC/UHC.
- 2) Develop skills to compile, analyze and make meaningful interpretations on the health status of the community based on records/registers and other health related data (HMIS).

- 3) Develop organizational and communication skills for health education, social behavioral change communication as well as to extract vital information from families.
- 4) Develop skills in managerial dimensions – supportive supervision, monitoring and evaluation, management of human resource, logistics and finance - to be used in PHC/UHC as well as sub-centers.
- 5) Capable of establishing linkages with other sectors like water supply, food distribution and other environmental/social agencies and NGOs

SCHOOL SURVEYS

ACTIVE PARTICIPATION OF INTERNS IN HEALTH EDUCATION & AWARENESS

स्ट्रोकबद्दल जागरूक व्हा, जीव वाचवा!

स्ट्रोक हा मेंदूचा होणारा वैद्यकीय आपत्कालीन (EMERGENCY) विकार आहे.

वेळेत ओळखा - वेळेत उपचार करा!
प्रत्येक मिनिट जीवदान आहे!

स्ट्रोकची जोखीम वाढवणारे घटक (RISK FACTORS)

उच्च रक्तदाब

मधुमेह

हृदयरोग / अनियमित ठोके

धूमपान / तंबाखू

जास्त मद्यपान

मेहुण्या / काढी

जास्त कोलेस्टेरॉल

करीबी कुटुंबीय रुग्णास

वाढती वय (विरांचक: 60+)

स्ट्रोकची लक्षणे ओळखा - 'BE FAST' लक्षात ठेवा!

ही लक्षणे अचानक दिसल्यास त्वरित रुग्णालयात दाखल करा!

B Balance
समतोल बिघडणे

- घसरण्यास नील जाणे
- चककर येणे

E Eyes
दृष्टी समस्या

- एका किंवा दोन्ही डोळ्यांची दिसणेपत्ती होणे
- दृष्टी धुसर होणे

F Face
पेढण बाबता होणे

- हसण्यास किंवा एका कापुल्ला बाबता होणे

A Arms
हातात असहकारण

- दोन्ही हात वा काढ्याचा काहीप्रमाणे एक हात बाबती पडणे

S Speech
बोलण्यात अडथळा

- बोलत वेळ न येवणे
- बोलणे असहज होणे

Time
वेळ

महत्वाचा!
लक्षणे दिसताच त्वरित 108 वर फोन करा!

उपचाराने मिळेल - मेंदूचे नुकसान!

स्ट्रोकपासून बचाव कसा कराल? (PREVENTION)

स्वस्थ आहार (कमी मीठ, नेह, काढी)

मधुमेहावर नियंत्रण ठेवा

नियमित व्यायाम

धूमपान व तंबाखू टाळा

मद्यपान मर्यादित किंवा टाळा

वजन नियंत्रणात ठेवा

नियमित आरोग्य तपासणी करा

स्ट्रोकची लक्षणे दिसताच - विलंब न करता 108 वर त्वरित फोन करा!

रुग्णालय जवळील रुग्णालयात जा

'गोल्डन अवर' - पहिल्या 4.5 तासांत उपचार मिळाल्यास स्ट्रोकचे नुकसान कमी होते.

क्यात-क्यात लक्षणाने दुपारमीकाल वेळ नको

गोल्डन अवर
स्ट्रोकानंतरचे पहिले 4.5 तास = 'जीव' वाचण्याची सलीम संधी!

स्ट्रोक टाळा, लक्षणे ओळखा, वेळ वाया घालवू नका - 'BE FAST, SAVE LIFE!'

Dr. Umesh Ganesh Analdas (Batch-2020)

अपुन्या झोपेचे गंभीर परिणाम

शरीर आणि मनावर होणारे घातक परिणाम

1. १. मानसिक क्षमतेत घट

- विचार करण्याची गती मंदपणे.
- निर्णय घेण्यात धुस होऊन.
- एकाग्रता कमी होणे.

2. २. मानसिक आरोग्यावर परिणाम

- नेहान्व आत्म चिंतने धोका वाढतो.
- सातत चिडचिड होणे.

3. ३. रोगप्रतिकारक शक्ती कमी होणे

- आजाराने लक्षणाची शक्ती कमी होणे.
- बाई, कोकला किंवा पक्षी संसर्ग होऊन होतो.

4. ४. हृदयाशी संबंधित धोका

- हृदयविकार आणि उच्च रक्तदाबाचा धोका वाढतो.
- अर्वाकालापासून रोकड संभवतो.

5. ५. चयापचय क्रियेत बिघाड

- पुढे वर पुढे आणि मधुमेहाचा धोका निर्माण होतो.
- पूक नियंत्रित करताना हाताभंगाला येऊन होतो.

6. ६. कार्यक्षमतेवर परिणाम

- बाह्य चयापचय किंवा शरीर काढताना क्लेश होण्याची संभावना.
- हार्मोनल अच्युत आणि प्रोक्तादाचा रोग कमी होतो.

पुरेशी झोप घ्या. आरोग्याचे रक्षण करा.

7-9 तास

Dr. Syeda Ruffi Fatema, (Batch2020)

POSTGRADUATE EDUCATION

Academics

The overall goal of Post Graduate course in M.D. Community Medicine is to produce a competent Public health specialist who can function as a leader of a health team & is able to provide effective health care at primary, secondary & tertiary levels. The Community-oriented Primary Care Physician will have the ability to identify, prioritize and manage the health problems of the community. He/she will also Specialize in Research Methodology, Epidemiology & Health Administration.

Activities in our Department

- Seminar by Postgraduate students
- Journal Club
- Research work
- Family care and clinico-social cases – In rural area
- Lectures by faculty of Department
- Epidemiological and statistical exercise
- Field visits of Educational purpose
- Celebration of Important Health Days & Awareness programs

Specific Learning Objective for post-graduates:

I) In the area of health care services

- 1) Able to diagnose, treat and prevent the common illness prevailing in the community.
- 2) Interpret common laboratory investigations
- 3) Set objectives, prepare action plan and implement national health programs and its services.

II) In the area of field epidemiology and research

- 1) Understand and correlate epidemiological triads in local endemic/epidemic diseases context.
- 2) Identify health problems of the community in context of the socio-cultural milieu.
- 3) Identify specific groups, which require special attention in the community.
- 4) Make community diagnosis in general and during epidemics in particular, with effective use of tools of epidemiology, and draw prevention and control plan.
- 5) Conduct epidemiological investigation and present situational analysis of communicable, non – communicable, nutritional and other diseases of public health importance and suggest appropriate solutions.
- 6) Carry out community-based research study as a part of thesis/ dissertation.

III) In the area of health system and management

- 1) Define structure and functions of different health related institutions.
- 2) Critically evaluate the different health programs' design and its implementation.
- 3) Monitor and assure quality in health program implementation.
- 4) Critically review the records, registers and reports for correctness and timeliness.
- 5) Analyse the data from HMIS and present the findings.
- 6) Perform managerial functions
 - i) assess costs and carry out program budgeting
 - ii) manage logistics effectively
 - iii) anticipate and prepare for resource development etc.

a. As a team leader, he/she should be able to,

- i. Build and motivate the team, guide and direct the team
- ii. Nurture team spirit and harmonize activities of various members
- iii. Facilitate inter-sectoral co-ordination, co-operation and collaboration
- iv. Promote and establish partnerships between different stakeholders
- v. Conflicts management

b. As a health educator/ communicator, he/she should be able to,

- i. Interact and educate effectively to persons from diverse backgrounds, and promote healthy behaviour in them through community participation
- ii. Assess the needs of community through effective communication
- iii. Provide need based counselling to specific sets of individual or group
- iv. Critically evaluate existing health education strategies
- v. Effectively communicate the findings of the community (health information) to different stakeholders and policy makers, leaders etc.
- vi. Effectively use different techniques for advocacy, community mobilization, awareness generation and social-behaviour change communication.

Field visits for Postgraduate Medical Students

- Sub centre / Primary Health Centre
- Community Health Centre / District Hospital
- Rural Health Training Centre, Urban Health Training Centre
- Anganwadi Centre
- Water and sewage treatment plant
- Industry visit
- DOTS Centre
- Old Age Homes
- Malaria Research Centre
- Urban Leprosy Centre
- School Health services

FIELD VISITS BY POST GRADUATES

ANGANWADI CENTRE

SUB CENTRE VISIT

PHC VISIT

RURAL HOSPITAL

SUB-DISTRICT HOSPITAL

DISTRICT HOSPITAL

MILK FACTORY

LEPROSY CENTRE

SCHOOL HEALTH SERVICES

ACTIVITIES BY POSTGRADUATES

COUNSELLING OF ANC MOTHERS

WHO MDA MONITORING

VACCINATION MONITORING

HPV VACCINATION

HEALTH EDUCATION BY POST GRADUATES

SHORT FILM: "TB SE JEET" BY POSTGRADUATE STUDENTS

TREE PLANTATION ON WORLD ENVIRONMENT DAY

POST GRADUATE LECTURES & TEACHING ACTIVITIES

Zari, Maharashtra, India 🇮🇳
Shop No 1, Near Boddha Vihar, Zari, Maharashtra
431606, India
Lat 19.077255° Long 77.289773°